

A LELKED SZOMJÁRA IGYÁL

„[Jézus] elhagyta Júdeát, és elment ismét Galileába. Samárián kellett pedig átmennie, és így jutott el Samária egyik városához, amelynek Sikár volt a neve. Ez közel volt ahhoz a birtokhoz, amelyet Jákób adott fiának, Józsefnek. Ott volt Jákób forrása. Jézus akkor az úttól elfáradva leült a forrásnál; az idő délfelé járt. Egy samáriai asszony jött vizet meríteni. Jézus így szólt hozzá: »Adj innom!« Tanítványai ugyanis elmentek a városba, hogy ennivalót vegyenek. A samáriai asszony ezt mondta: »Hogyan? Te zsidó létedre tőlem kérsz inni, mikor én samáriai vagyok?« Mert a zsidók nem érintkeztek a samáriaiakkal. Jézus így válaszolt: »Ha ismernéd az Isten ajándékát, és hogy ki az, aki így szól hozzád: Adj innom!, te kértél volna tőle, és ő adott volna neked élő vizet.« Az asszony így szólt hozzá: »Uram, merítő edényed sincs, a kút is mély: honnan vennéd az élő vizet? Talán nagyobb vagy te atyánknál, Jákóbnál, aki ezt a kutat adta nekünk, és aki maga is ebből ivott, sőt fiai és jószágai is?« Jézus így válaszolt neki: »Aki ebből a vízből iszik, ismét megszomjazik, de aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.« Az asszony erre ezt mondta: »Uram, add nekem azt a vizet, hogy ne szomjazzam meg, és ne kelljen idejárnom meríteni!« (Jn 4,3–15)

Jézus korában Izrael népességének társadalmi-vallási összetétele nagyon sokszínű volt, ezen sokszínűségeen belül több irányzattal, csoporttal is találkozunk, amelyek különféle vallási, politikai és szociális tényezők hatására alakultak ki.

Az irányzatok szempontjából a következők töltötték be fontos szerepet a kor társadalmának a színterén: a szamaritánusok, a szaduceusok, a farizeusok, a szikáriánusok, a zélóták, a herodiánusok és az esszénusok. Ezek az irányzatok/mozgalmak nagyon sok tekintetben ellentétben álltak egymással, olykor gyökeresen más felfogásokat képviseltek, és sokszor elkeseredett szellemi harc folyt az irányzatok képviselői között.

Az idézett bibliai történet, amely a modern Biblia-kiadásokban „Jézus beszélgetése a szamaritánus nővel” alcímet viseli, jól érzékelteti az évszázadokra

visszamenőleg kimutatható zsidó–szamaritánus ellentétet; ez egyébként kiérezhető magából a beszélgetésből is.

A szamaritánusok csoportja népi, faji és vallási tényezők hatására alakult ki Palesztinában, és a századok folyamán éles ellentétbe került a zsidósággal, olyannyira, hogy Jézus korában a *szamaritánus* megbélyegző, pejoratív jelzőnek is számított. A szamaritánusok eredete a Jézus előtti 8. századig nyúlik vissza. Az északi országrész 722-ben asszír uralom alá került, az ország lakóinak nagy részét elhurcolták, és helyükbe pogányokat telepítettek. A lakosság ottmaradt része keveredett a pogányokkal, és ez óhatatlanul vallási keveredést is előidézett.

A szamaritánusok a templom építésekor szerettek volna csatlakozni a fogásból hazatért zsidókhoz, ez utóbbiak viszont nem voltak hajlandók maguk közé fogadni és egyenlőkként kezelni a szamaritánusokat. Mereven elzárkóztak a közeledéstől, s nem fogadták be hitközösségükbe. Jézus korára már annyira kiéleződött az ellentét a zsidók és a szamaritánusok között, hogy a galileai zsidók inkább nagy kerülővel mentek fel Jeruzsálembe, semhogy Szamárián át kelljen utazniuk.

Jézus azonban elhatárolta magát a zsidó–szamaritánus ellentétektől: nem kerülte ki Szamáriát – erre a bibliai történetek tanúságuk (és tanulságként) szolgálnak. Munkálkodott Szamária falvaiban – erre nézve találkozzunk a bibliai történettel a Lk 9. fejezetében, amikor a hagyományos zsidó–szamáriai ellentéteknek köszönhetően szállás nélkül maradt.

Szamáriában történő tevékenységét és hatását a felolvasott bibliai történet mutatja be a leghatásosabban, és egyben képet nyújt Jézus befolyásáról is, amelyet kora embereire gyakorolt.

Tudomást szerezhetünk útvonaláról: Júdeából haladt Galilea felé, és erőt vett rajta az éhség és szomjúság. A történetben továbbá tudomást szerezhetünk arról, hogy a Jákob kútjánál ült le megpihenni, és mivel nem volt edénye, amelylyel vizet meríthetett volna, a kúthoz menő szamáriai asszonyt szólította meg: „adj nékem innom”.

Az asszony nyilván tudatában volt a zsidók és a szamáriaiak közötti ellentéteknek, ezért elcsodálkozva kérdez rá, hogyhogy egy zsidó ember kér vizet tőle – egy asszonytól (?!), aki esetleg megveti, aki nem tartja egyenrangúnak. Ez a megdöbbenés/értetlenség Jézust arra készteti, hogy felajánlja az asszonynak az *élő vizet*. A történetből az is kitűnik, hogy a szamaritánus asszony nem érti pontosan, mit is jelent az „élő víz”, mert még mindig a kút mélyén rejtőző, tehát elsődleges értelmű vízre gondol.

Jézus nagyon egyértelműen megfogalmazza, hogy a víztől, amely a kútban rejtőzik újra és újra meg lehet szomjúhozni, de attól a víztől, amelyet ő ajánl, soha senki meg nem szomjúhozik többé – világosan elhatárolja tehát egymástól a primer és a szimbolikus jelentésű vizet.

A 15. versből kiderül, hogy az asszony továbbra sem érti, milyen vízről lehet szó, ugyanis kéri a Jézus által felajánlott vizet, de csupán azért, hogy ne kelljen továbbra is a Jákob kútjához jönnie meríteni – vagyis nem emelkedik feljebb az elsődleges, fizikailag tapasztalható víz képzeténél.

A bibliai történet olvasása közben az az érzésünk is támadhat, hogy mi, keresztény emberek ismerjük a Jézus által felajánlott víz igazi szomjoltó hatását, mégis sokszor meg kell állapítanunk, hogy nagyon szomjas ez a világ. Éhezi és szomjúhozza az Istenbe vetett hitet, szeretetet, a békességet, a jóságot, a ragaszkodást, a mindennapjaikhoz szükséges reménységet, az igazságosságot, az egyenlőséget. Lehetne tovább sorolni a világnak és a világon belül önmagunknak a szomjait, mert bennünket, a mai kor emberét is sok esetben köti a hagyomány, a harag, és nem akarjuk meglátni egymásban a sorstársakat, akik egymás nélkül csak értetlenül állunk a világ és a mellettünk történő dolgok előtt.

Adja az Isten, hogy a Jézus által felajánlott vízből, a hitnek, a reménynek és szeretetnek a kútforrásából nap mint nap mindannyian meríthessünk, és másokat is megajándékozhatunk, mert ezek által lesz szebb, teljesebb és békésebb mindannyiunk élete!

BEREI ISTVÁN

DR. GARY SMITH

„MINDEN NAP AZ UTOLSÓ NAP”¹

Midőn Erdély nevét Amerikában kiejtem, hallgatóságom nagy része azonnal Draculával asszociálja „Transylvania” nevét. Jószérével könyörgőre kell fognom: ne Draculára gondoljatok, sokkal inkább azokra az emberekre, akik nagylelkűségben páratlanok a világon, s akik mindig tárt karokkal fogadnak. Gondoljatok azokra az erdélyi falvakra és városokra, ahol a vallásszabadság eszméje korán gyökeret vert, és virágzik ma is, gondoljatok arra a földre, amelynek népét kegyetlen erőszak nyomta el, de akik végre újból megtapasztalhatják a szabadság édes lehetőségeit.

Ti, drága Testvéreim, szellemi rokonaink, elődeink vagytok, titeket tekintünk lelki őseinknek, akik egykor kiharcolták a lelkiismeret és a vallás szabadságát, azt az alapvető jogot, hogy mindenki meggyőződése szerint imádhassa Istent. És tették ezt az ősök a véresen türelmetlen 16. században! „Egy az Isten” – hirdettétek akkor, és hirdetitek ma is, és mi hozzátok csatlakozunk e radikális vallási felfogásban. Egyek vagyunk lélekben veletek, hisz ugyanazt valljuk, amit e gyönyörű erdélyi föld népe életeszmejévé tett.

Sokan közülünk, akik Amerikából jöttünk ma ide, alig egy-két nemzedékkel ezelőtt még „földköznelben” éltünk, földművesként dolgoztunk, magunk termeltük meg a betevőt, tyúkot és fejőstehenet tartottunk, szőlőt műveltünk, hozzátok hasonlóan befőztük, eltettük télire kertjeink gyümölcsseit, terményeit. Ma azonban Boston huszonegyedik századi kertvárosaiban legfennebb a nagyipari farmokról szedhetnők a gyümölcsöt; a piacon vesszük meg a helyi gazdálkodók terményeit, amelyeket vendégmunkások takarítanak be.

Mi, akik itt Erdélyben, lelki otthonunkban, nagy családunk körében páratlan vendégszereteteket élvezzük, legtöbbször kifogyunk azokból a szavakból, amelyek méltó módon fejezhetnék ki ámulatunkat és hálánkat e hagyományosan fedelmi szíveslátásért. Mert mi, akiknek *anyagilag* oly sok adatott, most alázatos *szívvel* vesszük és élvezzük nagylelkűségetek bőséges gyümölcsét.

Az amerikai költő, Marge Piercy írja: „A kapcsolatok lassan, idővel szökkennek szádba, és sokszor mélyen a »föld alatt« fonódnak. A történések nem mindig fedik fel e kapcsolatok terebélyesedését... Fonj hát igazi kapcsolatokat... Szójj annak drága vásznába minél többet a kerek világból... Nyúlj messzire, vondd a világot kebledre...”

1 Elhangzott Székelykeresztúron 2007. augusztus 12-én